

**Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Aktualizacja nowej strategii przemysłowej z 2020 r. –
tworzenie silniejszego jednolitego rynku sprzyjającego odbudowie Europy**

(2022/C 97/09)

Sprawozdawczyni:	Jeannette BALJEU (NL/Renew Europe), członkini zarządu prowincji Holandia Południowa
Dokument źródłowy:	COM(2021) 350 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

Wprowadzenie

1. W ogólności z zadowoleniem przyjmuje zaktualizowaną strategię przemysłową zaproponowaną przez Komisję Europejską, lecz zaleca, by Komisja powiązała ją ściślej z Europejskim Zielonym Ładem oraz dążeniem do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., wyznaczając konkretne krótko-, średnio- i długoterminowe cele dla przemysłu UE z myślą o realizacji tego nadrzędnego założenia. Podkreśla, że z perspektywy władz lokalnych i regionalnych pewne kwestie wymagają dalszego omówienia, w związku z czym zostały uwzględnione w niniejszej opinii.
2. Z zadowoleniem przyjmuje skupienie się na ekosystemach przemysłowych i przywództwie technologicznym oraz podkreśla znaczenie wzmocnienia wymiaru lokalnego. Europejskie ekosystemy przemysłowe składają się ze wzajemnie powiązanych regionalnych ekosystemów innowacji obejmujących dynamiczne strategie inteligentnej specjalizacji, które opierają się na podejściu oddolnym i mają na celu pobudzanie innowacji regionalnych, przyczynianie się do wzrostu gospodarczego i dobrobytu poprzez pomaganie regionom i umożliwianie im skoncentrowania się na ich atutach. Platformy i partnerstwa inteligentnej specjalizacji już ułatwiają ukierunkowaną na konkretny obszar współpracę między tymi regionalnymi systemami innowacji. Będą one siłą napędową trwałego wzrostu gospodarczego i ożywienia gospodarczego w Europie dzięki nowej i wzmocnionej strategicznej współpracy w ramach łańcucha wartości. Pomoże to Europie zyskać strategiczną autonomię, a regiony i miasta będą mogły wreszcie przejąć odpowiedzialność za transformację ekologiczną i cyfrową swoich sektorów przemysłu.
3. W związku z tym z zadowoleniem przyjmuje w szczególności Forum Przemysłowe, w którym Komitet Regionów aktywnie uczestniczy.
4. Podkreśla potrzebę integracyjnej strategii przemysłowej, która tworzy wartość we wszystkich regionach europejskich i uwzględnia wyjątkową specyfikę wszystkich terytoriów, takich jak na przykład regiony najbardziej oddalone. UE potrzebuje szeregu innowacji przemysłowych dla całej Unii. Ponadto strategia przemysłowa musi zostać dostosowana do obecnych potrzeb państw członkowskich, w oparciu o lokalne i regionalne potrzeby w zakresie rozwoju. W tym celu należy dołożyć starań na rzecz osiągnięcia większego bezpieczeństwa dostaw, odporności i niezależności poprzez dywersyfikację łańcuchów dostaw.
5. Dostrzega rosnące obawy związane z nierówną odbudową po pandemii w różnych regionach Europy. UE musi zintensyfikować wysiłki na rzecz zlikwidowania tej luki poprzez wspieranie przedsiębiorstw, w tym przedsiębiorstw z obszarów wiejskich i słabiej rozwiniętych, cyfryzację przemysłu i zapewnienie jego większej zrównoważoności oraz wprowadzenie ram regulacyjnych dostosowanych do cyfrowej i zrównoważonej ery. W tym celu należy stosować podejście oparte na ekosystemach nie tylko przemysłowych, ale i terytorialnych, uwzględniające różnorodność terytorialną UE.
6. Zaznacza, że przemysł będzie musiał stawić czoła wyzwaniom związanym z realizacją celów pakietu „Gotowi na 55” i że władze lokalne i regionalne powinny uczestniczyć w dyskusji na temat tego, jak zadbać o pomyślną realizację propozycji dotyczących infrastruktury w zakresie transportu zasilanego energią ze źródeł odnawialnych, jazdy autonomicznej i ewentualnych środków w zakresie przekwalifikowania.
7. Podkreśla potrzebę wzmocnienia podejścia opartego na ekosystemie regionalnym, aby skutecznie zaangażować kluczowe podmioty na szczeblu lokalnym i regionalnym, takie jak rządy, klastry, partnerzy społeczni i organizacje klastrowe oraz instytucje naukowe (w tym uniwersytety nauk stosowanych silnie powiązane z MŚP). Ma to kluczowe znaczenie dla poprawy konkurencyjności przemysłowej wielu gałęzi przemysłu oraz dla wspierania otwartych innowacji. Ponadto KR pragnie zwrócić szczególną uwagę na dwustronną współpracę między klastrami, tworzenie nowych form partnerstw publiczno-prywatnych w celu pogłębienia współpracy między sektorem publicznym i prywatnym oraz rozwój klastrów gospodarki społecznej.

8. Z zadowoleniem przyjmuje zapowiedziane monitorowanie trendów w przemyśle i konkurencyjności, ponieważ Europa musi wspólnie przeanalizować strategiczne zależności technologiczne i przemysłowe i zająć się nimi.

9. Podkreśla potrzebę uzyskania lepszych wskaźników innowacyjności, ponieważ obecnie koncentrują się one na inwestycjach w badania i rozwój (i wkłady) oraz patenty (częściowy wskaźnik wykorzystania innowacji). Brakuje jasnego poglądu na temat odnowy gospodarki oraz odpowiednich danych. Pierwszym krokiem byłoby monitorowanie rodzaju dokonanych inwestycji w badania i innowacje. Należy skupić się w szczególności na inwestycjach związanych z możliwościami technologicznymi, infrastrukturą technologiczną i konkurencyjnością w odniesieniu do dwójki transformacji w kierunku rynków przyszłości.

Zwiększenie odporności jednolitego rynku

10. Popiera dążenie do dobrze funkcjonującego jednolitego rynku oraz ciągle wysiłki na rzecz wyeliminowania ograniczeń i barier. Należy przy tym szczególnie uwzględnić sytuację regionów przygranicznych i ich szczególne potrzeby, zwłaszcza w zakresie świadczenia usług transgranicznych i swobodnego przepływu pracowników.

11. Z zadowoleniem przyjmuje wyrażony przez Komisję zamiar publikowania rocznych sprawozdań strategicznych i planów działania dotyczących jednolitego rynku. Podkreśla znaczenie ujawnienia zależności w łańcuchach wartości przed wprowadzeniem środków i ograniczeń mających na celu ochronę jednolitego rynku.

12. Grupa Zadaniowa ds. Egzekwowania Przepisów dotyczących Jednolitego Rynku (SMET) może mieć znaczenie jako główna ścieżka prowadząca do strategicznej autonomii. KR pragnie jednak również podkreślić, że skuteczna strategia przemysłowa powinna również odzwierciedlać różnorodność ekosystemów regionalnych oraz fakt, że drogi do strategicznej autonomii będą różne w różnych ekosystemach.

13. Dobrze funkcjonujący rynek wewnętrzny ma kluczowe znaczenie dla odbudowy gospodarczej po kryzysie związanym z COVID-19. Sprawą najwyższej wagi jest zapobieganie ograniczeniu eksportowym ze strony poszczególnych państw członkowskich oraz ponownemu zamykaniu granic w obrębie UE, tak jak na początku kryzysu związanego z COVID-19. Unijny sektor przemysłu musi spełniać przepisy UE oraz stawiać czoła konkurentom z państw trzecich, gdzie obowiązują częściowo odmienne regulacje biznesowe. Podkreśla znaczenie wprowadzenia zasady wzajemności odnośnie do wymogów przemysłowych w umowach handlowych z państwami trzecimi, tak aby przemysł europejski mógł funkcjonować na rynku międzynarodowym według równych warunków konkurencji. Potrzeba dokończenia budowy rynku wewnętrznego, w tym rynku usług, staje się jeszcze bardziej nagląca.

14. Podkreśla, że jednolity rynek powinien również zdywersyfikować partnerów, produkty i usługi, tak aby UE była w stanie samodzielnie zapewnić sobie usługi i produkty niezbędne do życia jej mieszkańców. Zwiększy to również jego odporność; w tym względzie kryzys związany z COVID-19 pokazał, że zwłaszcza w zakresie wyrobów medycznych ogromne znaczenie ma większa produkcja w Europie i tym samym niezależność od rynków zagranicznych.

15. Uważa, że potrzebne są starannie opracowane zasady pomocy państwa na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, i podkreśla znaczenie uczciwej konkurencji w UE oraz zapobiegania wspieranemu przez państwo przenoszeniu przedsiębiorstw w obrębie UE. Jest zdania, że projekty IPCEI mogą być dobrym narzędziem dla łańcuchów wartości, w których sam rynek nie jest w stanie zapewnić przełomowych innowacji. Projekty IPCEI będą nadal wspierać tworzenie nowych elastycznych form partnerstw publiczno-prywatnych. W tym kontekście KR podkreśla znaczenie uczestnictwa państw członkowskich, MŚP oraz władz lokalnych i regionalnych.

16. Uważa, że zbadanie zalet wniosku ustawodawczego dotyczącego uregulowania kluczowych usług dla przedsiębiorstw na podstawie zharmonizowanych norm ma ogromne znaczenie, ponieważ dwójka transformacja wiąże się również z nowymi modelami biznesowymi i przejściem od produktów własnych do świadczonych usług.

17. Jest zainteresowany wnioskiem dotyczącym rozporządzenia w sprawie przeciwdziałania zakłócającym skutkom zagranicznych dotacji, który zagwarantuje, że subsydia zakłócające udzielane przez rządy państw trzecich przedsiębiorstwom pragnącym nabyć przedsiębiorstwo z UE lub złożyć ofertę w ramach zamówienia publicznego będą kontrolowane i że zostaną wobec nich podjęte odpowiednie kroki.

18. Podkreśla znaczenie poszukiwania sposobów przeciwdziałania zakłócającemu wpływowi na klastry wynikającemu z nabywania przez inwestorów wspieranych przez państwo innowacyjnych przedsiębiorstw (nienotowanych na giełdzie) mających zasadnicze znaczenie dla tych klastrów.

19. Zachęca Komisję Europejską do stosowania zasady wzajemności w umowach handlowych. Przedsiębiorstwa z krajów, które nie są stronami Porozumienia w sprawie zamówień publicznych, nie będą mogły uczestniczyć w europejskich zamówieniach rządowych.

20. Potwierdza potrzebę współpracy międzyregionalnej wokół tych klastrów i płynące z niej korzyści.
21. Podkreśla, że władze lokalne i regionalne odgrywają ważną rolę w nawiązywaniu szeroko zakrojonej współpracy przemysłowej między klastrami w celu wzmocnienia europejskich łańcuchów wartości.
22. Akcentuje rolę przewidzianą dla władz lokalnych i regionalnych w zarządzaniu jednolitym rynkiem i ogólnie jego egzekwowaniu, ponieważ ich wkład ma kluczowe znaczenie dla skutecznego wdrażania przepisów dotyczących jednolitego rynku.
23. Opowiada się przeciwko nieuczciwej konkurencji między europejskimi klastrami za pośrednictwem pomocy państwa udzielanej przez państwa członkowskie lub władze lokalne i regionalne. Wzywa również do zminimalizowania różnic w wysokości pomocy państwa, jakie władze lokalne i regionalne mogą zapewnić poprzez stworzenie równych warunków działania w ramach wytycznych w sprawie pomocy regionalnej.
24. Z zadowoleniem przyjmuje pogląd, że normy są jednym z głównych narzędzi wdrażania strategii, ale podkreśla, że wszystkie zainteresowane strony powinny być zaangażowane w konsultacje w celu stworzenia tych narzędzi.
25. Podkreśla znaczenie uczciwej konkurencji w UE oraz zapobiegania delokalizacji przedsiębiorstw w obrębie Unii dokonywanej przy wsparciu państwa. Uczciwa konkurencja wymaga zwłaszcza, by przedsiębiorstwa mogły oferować produkty na całym rynku europejskim dopiero wtedy, gdy spełnią obowiązujące normy ochrony środowiska i bezpieczeństwa.

Wzmocnienie wymiaru MŚP w strategii przemysłowej

26. Z zadowoleniem przyjmuje sprawozdanie roczne Komisji w sprawie europejskich MŚP 2020/2021 i zgadza się, że brak wymaganych umiejętności i dostępu do finansowania to główne przeszkody dla MŚP w cyfryzacji ich działalności.
27. Z zadowoleniem przyjmuje dostrzeżenie roli europejskich MŚP oraz popiera zamiar Komisji, by udzielić im pomocy w zwiększaniu skali i przyciąganiu wykwalifikowanej siły roboczej. To z kolei wymaga przyjaznego dla biznesu otoczenia i niezbędnych inwestycji w umiejętności i szkolenia pracowników (np. wewnętrznej wiedzy w zakresie ICT lub zarządzania), a także godziwych warunków pracy. KR apeluje o wsparcie dla MŚP, aby pomóc im w opracowaniu strategii cyfrowej lub planu działania przy wykorzystaniu instrumentów finansowych z InvestEU i w odniesieniu do ryzyka wypłacalności, które dotyka MŚP.
28. Zauważa, że cyfryzacja MŚP może się znacznie różnić w ramach poszczególnych państw członkowskich i między nimi, a także na szczeblu lokalnym i regionalnym. Aby zlikwidować tę przepaść cyfrową, wsparcie dla MŚP musi być możliwe do dostosowania, dobrze zaprojektowane i ukierunkowane na ich konkretne potrzeby, w oparciu o zrównoważony rozwój lokalny i regionalny oraz ze szczególnym wsparciem dla MŚP z obszarów wiejskich i słabiej rozwiniętych.
29. Podkreśla potrzebę inwestycji w infrastrukturę testową i walidacyjną, taką jak ośrodki testowe „Przemysł 4.0”, fabryki pilotażowe i centra innowacji cyfrowych (DIH). Może to pomóc przedsiębiorstwom, a zwłaszcza MŚP, w szybszym przekształcaniu innowacji w produkty gotowe do wprowadzenia na rynek.
30. Proponuje zacieśnienie współpracy między Europejskim Komitetem Regionów a Komisją Europejską, w szczególności z siecią Europejskich Regionów Przedsiębiorczości, z myślą o wspieraniu przedsiębiorczości i przemian przemysłowych na szczeblu lokalnym i regionalnym. Innym obszarem zainteresowania mogłoby być lepsze stanowienie prawa i lepsze wdrażanie polityki UE w ramach platformy F4F (platformy ds. dostosowania się do wymogów przyszłości). Celem byłaby poprawa otoczenia przyjaznego dla biznesu, a przedsiębiorstwa byłyby przygotowywane na przyszłe wyzwania.
31. Cieszy się z wyznaczenia doradców ds. zrównoważonego rozwoju w celu zapewnienia specjalnego doradztwa dla MŚP.

32. Z zadowoleniem przyjmuje zbadanie zalet wniosku ustawodawczego dotyczącego uregulowania kluczowych usług dla przedsiębiorstw wspartych zharmonizowanymi normami. KR oczekuje w szczególności ogłoszonego standardu usług i podkreśla, że mogą one pomóc w pokonywaniu trudności w świadczeniu usług transgranicznych. Władze lokalne i regionalne są dotknięte niewystarczającą liczbą zgłoszeń (jak wspomniano w rocznym sprawozdaniu na temat jednolitego rynku towarzyszącym komunikatowi) oraz brakiem pewności prawa wynikającym z orzeczenia ETS z 2018 r. w sprawie planowania strefowego.

33. Wyraża ubolewanie, że cel przeznaczenia 3 % PKB na inwestycje w badania, rozwój i innowacje nadal w dużej mierze nie został zrealizowany. Niektóre państwa członkowskie inwestują taki odsetek, podczas gdy inne przeznaczają na te inwestycje mniej niż 1 %. Różnice te osłabiają zdolność UE jako bloku na arenie międzynarodowej, plasując ją za Stanami Zjednoczonymi, Japonią i Chinami.

34. Postrzega przyszłą realizację europejskiej przestrzeni badawczej jako okazję do stworzenia większej synergii na wszystkich szczeblach sprawowania rządów, aby wspierać transformację przemysłową poprzez większe inwestycje w badania naukowe i politykę innowacji ukierunkowaną na konkretny obszar.

35. Dwojaka transformacja wymaga od przemysłu i jego pracowników, by dostosowali się do nowej rzeczywistości i stali się nią. Dlatego Komitet zwraca się do Komisji o uwzględnienie w europejskim programie na rzecz umiejętności podejścia ukierunkowanego terytorialnie na sektory dotknięte tymi przemianami. Obejmuje to opracowanie zachęt, które stymulowałyby wzrost wydajności siły roboczej przy wykorzystaniu technologii wspomagających (takich jak rozszerzona rzeczywistość i wirtualna rzeczywistość – AR/VR) oraz uwzględniałyby przekwalifikowanie siły roboczej w sektorach silnie dotkniętych zmianami technologicznymi takich jak przemysł samochodowy.

Dodanie wymiaru terytorialnego do ekosystemów przemysłowych

36. Z zadowoleniem przyjmuje zindywidualizowaną ocenę potrzeb 14 europejskich ekosystemów przemysłowych, w której wskazano luki inwestycyjne i warianty wspierania stosownej polityki. Przyjmuje także z zadowoleniem studium przypadku dotyczące wyzwania, przed jakim stoi sektor stalowy w procesie dekarbonizacji⁽¹⁾. Proponuje, by analiza ta została uzupełniona o ocenę sytuacji na rynku pracy i odpowiadającego jej zapotrzebowania na umiejętności.

37. Ponawia swój apel, by w zaktualizowanej strategii przemysłowej UE wzmocnić wymiar działań ukierunkowanych na konkretne obszary, aby regiony i miasta, jako jednostki sprawowania rządów będące najbliżej obywateli i ekosystemów, przejęły odpowiedzialność za dwojaką transformację – ekologiczną i cyfrową – swojego przemysłu, również ze względu na to, że pracownicy będą potrzebować ustawicznego szkolenia zawodowego i rozwoju umiejętności, gdyż w przeciwnym razie może im grozić wykluczenie w następstwie transformacji⁽²⁾. Szczególnie na etapie odbudowy gospodarczej kluczowe znaczenie ma polityka przemysłowa ukierunkowana na konkretny obszar, ponieważ przemysł i rozwój regionalny są ze sobą ściśle powiązane.

38. Przypomina, że władze lokalne i regionalne posiadają ważne kompetencje w obszarach polityki mających wpływ na rozwój przemysłowy. Władze lokalne i regionalne mogą uruchomić szeroki wachlarz instrumentów umożliwiających wdrożenie całościowej i ambitnej strategii polityki przemysłowej UE mającej na celu zapewnienie odporności gospodarczej w okresie zmian strukturalnych. Domaga się, by Komisja włączyła szczebel lokalny i regionalny w opracowywanie nowej strategii przemysłowej UE⁽³⁾.

39. Zaznacza, że konieczny jest solidny filar społeczny w celu wsparcia transformacji przemysłowej, aby odpowiednio zająć się społecznymi konsekwencjami zmiany strukturalnej i umożliwić odbudowę gospodarczą i społeczną regionom szczególnie dotkniętym pandemią.

40. Podkreśla, że wymiar regionalny można najlepiej wzmocnić poprzez wykorzystanie regionalnych strategii inteligentnej specjalizacji jako planu współpracy międzyregionalnej. Z zadowoleniem przyjmuje pomysł dalszego rozwijania koncepcji inteligentnej specjalizacji poprzez dodanie celów zrównoważonego rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych jako czwartego elementu (S4).

⁽¹⁾ Opinia KR-u „Przemysł stalowy: utrzymanie stabilnego zatrudnienia i zrównoważonego wzrostu gospodarczego w Europie” (COR-2016-01726-00-01).

⁽²⁾ Opinia KR-u „Nowa strategia przemysłowa dla Europy” (COR-2020-01374-00-00), punkt 4.

⁽³⁾ Opinia KR-u „Nowa strategia przemysłowa dla Europy”, punkt 6.

41. Dostrzega ogromny potencjał współpracy międzyregionalnej i nowego instrumentu I3, także w zakresie łączenia regionów stojących przed największymi wyzwaniami w ramach dwójakiej transformacji z innymi regionami, co pozwoli przyczynić się tym samym do tworzenia międzyregionalnych łańcuchów wartości i międzyregionalnej spójności. Zwiększone wykorzystanie tego instrumentu, a także ewentualnych dodatkowych instrumentów, może wspierać współpracę międzyregionalną w celu wzmocnienia europejskich łańcuchów wartości. Europejskie sieci, takie jak inicjatywa Vanguard, mogą wspierać ten proces. KR uważa, że bardzo ważne jest odniesienie się do strategii inteligentnej specjalizacji jako ram i narzędzia modernizacji przemysłu oraz koncepcji otwartych innowacji. Podkreśla, że istnieje potrzeba dostosowania strategii RIS3 do rozwoju ścieżek transformacji, ponieważ strategie S3 mają również na celu wspieranie przyspieszenia dwójakiej transformacji.

42. Zaznacza, jak istotna jest koordynacja licznych nowych inicjatyw UE podejmowanych przez różne służby Komisji w celu wsparcia transformacji przemysłowej. Cele określone w strategii „Gotowi na 55”, które mają zapewnić bardziej zrównoważony rozwój, są ambitne i muszą być wspierane przez przemysł za pomocą konkretnych kroków na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. KR proponuje prowadzenie pod przewodnictwem Komisji Europejskiej strategicznego dialogu na temat powiązania ekosystemów przemysłowych z regionalnymi ekosystemami innowacji. Celem byłoby promowanie wielopoziomowego sprawowania rządów i zapewnienie lepszej koordynacji. Kluczowe znaczenie miałyby integracja różnych inicjatyw na szczeblu UE łącząca wszystkie szczeble sprawowania rządów.

Rozwiązanie kwestii zależności – otwarta strategiczna autonomia w praktyce

43. Z zadowoleniem przyjmuje wysiłki Komisji Europejskiej na rzecz dalszej analizy strategicznych zależności i zdolności UE wraz ze szczegółowym przeglądem szeregu strategicznych obszarów technologicznych i przemysłowych. Cieszy się z wysiłków zmierzających do określenia środków służących wzmocnieniu pozycji UE w globalnych łańcuchach wartości. Zauważa, że naturalne ekosystemy obejmują wiele sektorów, zwłaszcza w skali regionalnej, i stanowią część sieci. Istnieją również europejskie listy projektów w przygotowaniu w postaci międzyregionalnych łańcuchów produkcji i wartości, które wymagają wsparcia ze strony Komisji Europejskiej.

44. Z zadowoleniem przyjmuje zwrócenie szczególnej uwagi na autonomię strategiczną, ale podkreśla, że zgodnie z dokumentem roboczym przedstawionym przez Hiszpanię i Niderlandy autonomia strategiczna nie oznacza izolacji ani protekcyjnizmu gospodarczego. Oznacza ona większą odporność i współzależność dzięki racjonalnym i dostosowanym do potrzeb działaniom związanym z asymetrycznymi zależnościami. KR podkreśla, że w niektórych strategicznych łańcuchach wartości Europa musi zwiększyć wysiłki na rzecz otwarcia i ułatwienia przepływów importowych.

45. Popiera przegląd strategicznych zależności, zwłaszcza tych, które mają szczególny wpływ na MŚP. Ponadto popiera wzmocnione działania mające na celu pomoc MŚP w radzeniu sobie z zakłóceniami i podatnością na zagrożenia lub w dywersyfikacji poprzez przyłączenie ich do nowych partnerów lokalnych i transgranicznych.

46. Podchodzi entuzjastycznie do opracowania przewodnika/narzędzia określającego strategiczne zależności i zajmującego się nimi poprzez zamówienia publiczne.

Przyspieszenie dwójakiej transformacji

47. Podkreśla znaczenie nowych modeli biznesowych, które pomagają przyspieszyć dwójaką transformację, a tym samym znaczenie koncepcji takich jak SOLVIT, które zapewniają w biznesie pragmatyczne rozwiązania w zakresie handlu transgranicznego i ułatwiania dostępu do finansowania.

48. Wzywa Komisję Europejską do opracowania mechanizmu mającego na celu ocenę przejęć przedsiębiorstw w sektorach o kluczowym lub strategicznym znaczeniu dla gospodarki europejskiej i zapobiegania tego rodzaju procesom, ze szczególnym uwzględnieniem mniejszych, często nienotowanych na giełdzie przedsiębiorstw, które są niezbędne dla regionalnych ekosystemów innowacji i przedsiębiorczości.

49. Wzywa do dalszego wspierania przez regiony i miasta sojuszy przemysłowych w strategicznych obszarach, które powinny obejmować przedsiębiorstwa typu start-up i MŚP, oraz do zaproponowania nowych sojuszy przemysłowych. Sojusze te byłyby związane z wyrzutniami kosmicznymi, samolotami bezemisyjnymi, technologią chmury i procesorami oraz półprzewodnikami. KR wskazuje, że dwa czynniki są kluczowe dla powodzenia sojuszy: 1) sposób zarządzania sojuszem oraz potrzeba włączenia wszystkich zainteresowanych stron, a w szczególności 2) zaangażowanie rządów krajowych oraz samorządów regionalnych i lokalnych w zapewnienie funkcjonowania sojuszy.

50. Wyraża zadowolenie w związku z tym, że Komisja – wraz z przemysłem, organami publicznymi, partnerami społecznymi i innymi zainteresowanymi stronami – stworzyła ścieżki transformacji, począwszy od turystyki i sektorów energochłonnych, w celu lepszego zrozumienia zakresu, kosztów i warunków zastosowania niezbędnych środków towarzyszących dwójakiej transformacji najważniejszych ekosystemów, co ma doprowadzić do opracowania planu działania na rzecz zrównoważonej konkurencyjności.

51. Ponownie podkreśla znaczenie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym dla zrównoważonego i konkurencyjnego przemysłu. Obieg zamknięty jest nie tylko niezbędny do osiągnięcia celów klimatycznych i celów zrównoważonego rozwoju, ale również pomaga przemysłowi w konkutowaniu na rynku światowym i może stanowić ważny element strategicznej autonomii. Dzięki oszczędnemu wykorzystywaniu ograniczonych (i strategicznych) surowców i produktów w obiegu zamkniętym można ograniczyć asymetryczne zależności i zwiększyć autonomię⁽⁴⁾. Ponieważ gospodarka o obiegu zamkniętym jest bodźcem dla krótszych geograficznie łańcuchów dostaw i wpływa na niemal każdy rodzaj klastrów i przemysłu, ukierunkowanie na konkretny obszar i regionalny wymiar ekosystemów przemysłowych to zasadnicze elementy udanej strategii przemysłowej, której celem jest strategiczna autonomia. Ponieważ wiele MŚP, pomimo trwających wysiłków na rzecz przekształcenia tradycyjnych modeli gospodarczych i biznesowych, nie jest gotowych na tę zmianę, Komisja może przyczynić się do zwiększenia obiegu zamkniętego. Można by to osiągnąć na przykład dzięki jednolitemu rynkowi odpadów i wsparciu dla zmiany działalności gospodarczej większości MŚP, które nie są liderami w dziedzinie innowacji.

52. Podkreśla potrzebę skoncentrowania się na sektorach i obszarach, w których można w największym stopniu przyczynić się do osiągnięcia ambitnych celów w dziedzinie klimatu. Dotyczy to w szczególności energochłonnych gałęzi przemysłu i dużych klastrów przemysłowych oraz łańcuchów produkcyjnych, których są one częścią. Skupienie się na łańcuchach produkcji przyniesie również korzyści MŚP w przemyśle, ponieważ często stanowią one część łańcucha produkcyjnego wokół większych przedsiębiorstw. Pozwoli to zmaksymalizować oddziaływanie na ambicje klimatyczne. Przemysł jest niezwykle ważny jako podstawa regionalnych rynków pracy w regionach przemysłowych. Oznacza to, że przejście przemysłu na zrównoważony model biznesowy ma kluczowe znaczenie, również pod względem zatrudnienia i sprzyjającego włączeniu społecznemu przejścia na zrównoważoną i cyfrową gospodarkę.

53. Podkreśla, że nowy model przemysłowy musi poszukiwać rozwiązań chroniących zatrudnienie, zwłaszcza w sektorach silnie dotkniętych transformacją ekologiczną takich jak sektor motoryzacyjny, będący jednym z głównych czynników napędowych gospodarki europejskiej. Aby nie szkodzić zatrudnieniu, niezbędna transformacja ekologiczna w tym sektorze musi przebiegać w sposób elastyczny i trwać wystarczająco długo, uwzględniać neutralność technologiczną, europejskie wsparcie finansowe dla objętych tą transformacją regionów oraz dostosowanie istniejących fabryk, dostawców i miejsc produkcji, a także zapewniać konkurencyjność istniejących ośrodków produkcyjnych i możliwość dostosowania miejsc pracy.

54. Podkreśla, że dostęp do niezawodnych i przystępnych cenowo źródeł energii elektrycznej ma kluczowe znaczenie dla konkurencyjności przemysłu europejskiego. Wymaga to budowania zdolności produkcyjnych na podstawie w pełni odnawialnych źródeł energii. Przy obliczaniu opłacalności ekonomicznej źródeł energii należy zawsze brać pod uwagę koszty całkowite, tj. łączne uśrednione koszty wytworzenia energii, obejmujące cały cykl życia produkcji energii, koszty systemu oraz koszty zewnętrzne.

55. Apeluje o szeroką i inkluzywną koncepcję wzrostu gospodarczego, również pod względem płci, rasy, płci społeczno-kulturowej, języka, religii, poglądów politycznych, warunków indywidualnych i społecznych, gdyż potrzebujemy wszystkich talentów, jakie Europa ma do zaoferowania. Podkreśla, że kobiety są nadal w dużej mierze niedostatecznie reprezentowane na stanowiskach kierowniczych w przedsiębiorstwach, i wzywa przedsiębiorstwa do uczynienia parytetu płci na wszystkich szczeblach zarządzania integralną częścią ich podstawowej zasady działania. Różnicowane przedsiębiorstwa odnoszą większe sukcesy niż przedsiębiorstwa, które nie reprezentują (swojego) społeczeństwa.

56. Zwraca uwagę na konieczność dokonania gruntownego przeglądu unijnych ram pomocy państwa w celu ustalenia, w jaki sposób można lepiej wesprzeć stopniowe przechodzenie od energochłonnego i zależnego od handlu zagranicznego przemysłu surowcowego do metod bardziej niskoemisyjnych lub neutralnych pod względem emisji dwutlenku węgla. Ponadto trzeba przeznaczyć wystarczające środki na europejskie i krajowe programy finansowania oraz zapewnić możliwość łączenia ich ze sobą.

57. Podkreśla potrzebę znalezienia równowagi między z jednej strony dynamiką zmian niezbędnych do dwójakiej transformacji a przewidywalnością ram regulacyjnych (zwłaszcza dla MŚP i pracowników) z drugiej strony. KR akcentuje również, że inkluzywna transformacja wymaga wykorzystania funduszy na szkolenie i przekwalifikowanie siły roboczej w zakresie nowych umiejętności w skali regionalnej i międzysektorowej. Pozwoliłoby to uniknąć „blokowania” pracowników w sektorach, w których pracują, a także konieczności przenoszenia się do innych regionów w celu podjęcia pracy.

⁽⁴⁾ Opinia dotycząca planu działania w sprawie surowców krytycznych (CDR-2021-04292-00-01).

58. Stwierdza, że oznacza to również, iż dwojakiej transformacji musi towarzyszyć przejście na gospodarkę, która zajmie się problemem starzenia się społeczeństwa i innowacjami potrzebnymi, aby włączyć wszystkich obywateli w tę transformację.

59. KR z zadowoleniem przyjmuje opracowanie wskaźników i pragnie podkreślić, że długoterminowa konkurencyjność, w tym odporność, wynika z szybszej transformacji. W związku z tym wskaźniki powinny mierzyć prędkość i przeszkody dla dwojakiej transformacji, a nie ogólnie konkurencyjność.

60. Zwraca uwagę Komisji Europejskiej na istotną rolę, jaką władze lokalne i regionalne oraz agencje rozwoju regionalnego mogą odegrać w przyspieszeniu dwojakiej transformacji poprzez wspieranie cyfrowych i ekologicznych MŚP. Stanowczo wzywa Komisję do przyjęcia zasady „myśl na małą skalę, działaj regionalnie”.

Bruksela, dnia 2 grudnia 2021 r.

Apostolos TZITZIKOSTAS

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów
